

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 85 0 П 077330 20 Рев
Бања Лука, 4.8.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија, Горјане Попадић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Фонд Р.С. Б., Филијала Д., кога заступа С.М., запослена код тужитеља, против туженог „Железнице Републике Српске“ АД Добој, Светог Саве 71, кога заступа С.Р., запослена код туженог, ради накнаде штете, вриједност спора 8.415,41 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 П 077330 20 Гж од 3.2.2020. године, на сједници одржаној 4.8.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја и пресуда Окружног суда у Добоју број 85 0 П 077330 20 Гж од 3.2.2020. године преиначава, у дијелу којим је жалба туженог одбијена и потврђена пресуда Основног суда у Добоју број 85 0 П 077330 18 П од 29.11.2019. године у дијелу одлуке о накнади будуће штете тако, што се обавезује тужени да тужитељу исплати на име будуће штете, за период од 1.10.2019. године до 2.5.2043. године једнократни износ од 119.790,78 КМ, са законском затезном каматом од 29.11.2019. године (као дана доношења првостепене пресуде), до исплате, те се преиначава и одлука о трошковима поступка и обавезује се тужени да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 1.899,54 КМ, све у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења, док се жалба у осталом дијелу одбија и иста пресуда потврђује у преосталом дијелу, којим је обавезан тужени да тужитељу накнади штету по основу исплаћених пензија Р.С. за период од 13.2.2017. године до 30.9.2019. године, у износу од 11.645,96 КМ и законских затезних камата обрачунатих у укупном износу од 1.771,36 КМ.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број 85 0 П 077330 18 П од 29.11.2019. године, обавезан је тужени да тужитељу на име накнаде штете исплати: по основу исплаћених пензија Р.С., за период од 13.2.2017. године до 30.9.2019. године, износ од 11.645,96 КМ, са законском затезном каматом у укупном износу од 1.771,36 КМ, те на име будуће штете једнократни износ од 163.793,88 КМ, са законском затезном каматом од дана доношења пресуде 29.11.2019. године, до исплате, уз обавезу накнаде трошкова поступка у износу од 2.602,11 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 85 0 П 077330 20 Гж од 3.2.2020. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев одбије или укине и предмет врати на поновно суђење.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се (с обзиром вриједност спора у износу од 8.415,41 КМ), ревизија одбаци као недозвољена или одбије као неоснована.

Како се овдје ради о новчаном потраживању побијани дио правоснажне одлуке износи 175.439,84 КМ, а не у висини означене вриједности спора, нема мјеста приједлогу тужитеља да се ревизија одбаци као недозвољена.

Ревизија је дјелимично основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да се обавезе тужени да му накнади штету по основу исплаћених (и будућих) пензија Р.С., који је био радник туженог, јер сматра да је за настанак штетног догађаја поводом којег је именованом утврђено право на инвалидску пензију, због повреде на раду, одговоран тужени и да слиједом тога има право, по одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању да се регресира за исплаћене износе од туженог, као штетника.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је Р.С. био радник туженог, на пословима машиновође и да је повријеђен на раду дана 5.12.2014. године приликом вожње воза, када је дошло до судара теретног воза и ТМД (рема); да је на основу извјештаја туженог од 8.12.2014. године, о повреди на раду и из исказа саслушаних свједока утврђено да је Р.С. повријеђен у судару возова за који штетни догађај су оглашени кривим радници туженог Д.Г. и С.Г., и да је правоснажним пресудама Основног суда у Добоју, број 85 0 К 065982 17 Кпс од 18.9.2017. године и број 85 0 К 067264 17 К од 17.12.2018. године утврђено, да су именовани – као окривљени починили кривично дјело угрожавање посебних видова саобраћаја из члана 411. став 3, у вези са ставом 2. и 1. Кривичног закона Републике Српске и изречене су им условне осуде у трајању од 6 мјесеци, са временом провјеравања од једне године; да одговорност поменутих радника туженог за штетни догађај у којем је дошло до повређивања Р.С., произлази и из налаза вјештака заштите на раду Р.Г. од 5.8.2019. године, према којем је до штетног догађаја дошло због непридржавања правила рада отправника возова, скретничара и руковаоца ТМД, непоштовања свјетлосних, звучних сигнала и других писаних докумената за рад станичног особља; да је по основу рјешења тужитеља број 9317363002 од 21.7.2017. године Р.С. остварио право на инвалидску пензију почев од 13.2.2017. године у мјесечном износу од 377,14 КМ и да је узрок инвалидности повреда на раду; да је према налазу финансијског вјештака М.Б. из Д., Р.С. на име инвалидске пензије за период од 13.2.2017. године до 30.9.2019. године примио укупан износ од 11.695,96 КМ, да камата обрачуната на тај износ, на дан 27.9.2019. године износи 1.771,36 КМ, а да накнада будуће штете, рачунајући висину исте у мјесечном износу од 423,24 КМ (као износ последње пензије исплаћене му на дан

израде налаза - за септембар 2019. године), за период од 387 мјесеци, рачунајући од 1.10.2019. године до 2.5.2052. године „као очекиване статистичке старосне доби“, која за мушкарце износи 74,68 година, износи 163,793,88 КМ; и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио 31.12.2018. године.

Полазећи од утврђења, да је инвалидност Р.С., по ком основу је остварио право на инвалидску пензију, проузрокована повредама задобијеним у штетном догађају – судару возова до кога је дошло кривицом радника туженог, у вези са њиховим радом код туженог, првостепени суд је примјеном одредбе члана 164. став 1. и 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“, број 134/11 до 103/15, даље: ЗПИО), утврдио одговорност туженог за накнаду предметне штете. С обзиром на карактер штете исти суд је закључио, да се овдје ради о накнади штете у виду једнократне исплате трајног новчаног давања (за период просјека доживљених година), коју предвиђа одредба члана 166. став 2. ЗПИО, а не о накнади штете до 65 године живота када би Р.С., по редовном току ствари остварио право на старосну пензију коју не може остварити јер је због повреде на раду изгубио радну способност, како је током поступка тврдио тужени. Стога је прихватајући обрачун накнаде предметне штете сачињен од стране поменутог вјештака, захтјев тужитеља усвојио као у изреци пресуде.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење и правне закључке првостепеног суда па је жалбу туженог одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда није у свему заснована на закону.

Накнада штете о којој је овдје ријеч је посебан вид штете који је прописан одредбама ЗПИО, као *lex specialis*, у односу на друге видове накнаде штете прописане одредбама Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04).

Према основном правилу садржаном у одредби члана 164. став 1. ЗПИО, Фонд за пензијско и инвалидско осигурање је обавезан да тражи накнаду штете од лица које је проузроковало инвалидност или смрт осигураника; ако је лице које је проузроковало штету радник и ако је штету проузроковало у вези са радом, за штету одговара послодавац код којег се радник налази у радном односу (став 2.); радник је одговоран за штету коју је проузроковао намјерно или из крајње непажње (став 3.), а одговорност за штету у случају из става 2. и 3. овог члана, је солидарна (став 4.).

Сагласно одредби члана 165. ЗПИО, Фонд је обавезан да тражи накнаду штете од послодавца и у случају ако су инвалидност или смрт осигураника настали због тога што нису биле спроведене мјере заштите на раду или што нису извршене мјере за заштиту и здравља на раду, у складу са прописима заштите на раду.

Тражење накнаде штете од лица које је за њу одговорно у случајевима предвиђеним наведеним одредбама из члана 164. став 1. и члана 165. ЗПИО, није предвиђено само као право и могућност, него као обавеза Фонда, чије пропуштање повлачи за собом изрицање новчане казне (члан 171. став 1. тачка ђ) тог Закона).

Одредбом члана 166. став 1. ЗПИО је прописано, да у случају када штета представља реално новчано давање, Фонд може тражити накнаду једнократном

исплатом у цјелини; износ из претходног става обрачунава се према висини новчаног давања и очекиваном просјечном времену кориштења права на новчано примање (став 2.); док се при утврђивању висине штете, не узимају у обзир износи уплаћеног доприноса и пензијски стаж осигураника (члан 167. ЗПИО).

Напријед цитиране законске одредбе несумњиво дају легитимитет тужитељу да од туженог, као послодавца радника који су штету проузроковали у вези са радом, тражи накнаду штете.

Крај напријед наведеног чињеничног утврђења нижестепених судова, у погледу околности у којима је дошло до повређивања Р.С. (због кршења прописа о безбједности жељезничког саобраћаја учињеног од стране радника туженог, који су изазвали предметни штетни догађај који је узрок повређивања осигураника тужитеља), које утврђење је од значаја за утврђивање основа одговорности туженог за накнаду предметне штете и имајући у виду напријед наведене одредбе члана 164. и 165. ЗПИО, које прописују основ одговорности штетника за накнаду овог вида штете, ревизиони наводи туженог у односу на основаност основа предметног поражавања, нису основани.

Међутим, основано се у ревизији указује да одредба члана 166. ЗПИО, која прописује могућност (а не и обавезу) тражења накнаде једнократном исплатом у цјелини, није облигаторна, него факултативна. Наиме, код чињенице да би Р. С., сагласно одредби члана 41. ЗПИО, законом прописане услове за остваривање права на старосну пензију, испунио 2.5.2043. године, када би редовном току ствари по сили закона стекао право на старосну пензију, по оцјени овога суда, основано ревидент побија другостепену пресуду, у дијелу којим је накнада штете једнократном исплатом досуђена након 2.5.2043. године, када сагласно напријед наведеном, по сили закона отпада основ за накнаду предметне штете. За овакав закључак овога суда, без значаја је чињеница да је осигураник тужитеља Р.С. корисник инвалидске пензије и што на дан испуњења услова за старосну пензију, не би могао остварити то право, на што судови указују у нижестепеним пресудама, јер предмет спора и није право на пензију, него накнада штете, за коју тужитељу отпада основ онога дана када би осигуранику Р.С., по самом закону био дужан исплаћивати пензију, од када предметна штетанема карактер реалног новчаног давања које предвиђа одредба члана 166. став 1. ЗПИО.

Стога је побијана пресуда дјелимичним усвајањем ревизије преиначена у погледу будуће штете на начин, да је за период од 1.10.2019. године (јер је стварна штета обрачуната до 30.9.2019. године, како произлази из изреке првостепене пресуде), до 2.5.2043. године, штета обрачуната у износу од 119.790,78 КМ (за 23. године, 7. мјесеци и 1. дан), са законском затезном каматом од 29.11.2019. године (као дана доношења пресуде), до исплате.

Из свих наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП и члана 250. став 1. истог закона, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Кад суд преиначи одлуку против које је поднијет правни лијек, одлучиће о трошковима цијелог поступка. Како је ревизија туженог дјелимично усвојена и то са

73 %, слиједом чега је обавезан тужени да тужитељу – сагласно успјеху у спору, накнади трошкове поступка у износу од 1.899,54 KM (чланови 397. став 2 и 386. став 1. и 2. ЗПП).

Предсједник вијећа
Горјана Попадић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић